

අට්ටමො පාටො

කනතාරතරණං

අතීතේ කාසිරටොය් බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තේ රජං කාරෙතේත බොධිසත්තො සත්ථවාහකුලෙ පටිසන්ධිං ගහෙත්වා වයප්පතේතා පඤ්චහි සකට්ඨතෙහි වණිජ්ජං කරොතේතා විවරති. සො එකදා සට්ඨියොජනිකං මරුකනතාරං පටිපජ්ජී. තස්මිං කනතාරෙ සුබ්බමවාලිකා මුට්ඨිනා ගහිතා හතේ න තිට්ඨති. සුරියුගගමනතො පට්ඨාය අභිගාරරාසිවිය උණ්භා හොති න සකකා අකකමිතුං. තස්මා තං පටිපජ්ජනතා දාරුදකතිලතණ්ඩුලාදිති සකට්ඨෙහි ආදාය රතතිමෙව ගතත්වා අරුණුගගමණේ සකට්ඨාති පරිවතනං කත්වා මත්ථකේ මණ්ඩපං කාරෙත්වා කාලසෙසව ආහාරකිවං නිට්ඨාපෙත්වා ඡායාය නිසිනතා දිවසං බෙපෙත්වා අත්ථංගතේ සුරියෙ සායමාසං භුඤ්ජත්වා භුමියා සිතලාය ජාතාය සකට්ඨාති යොජෙත්වා ගච්ඡති. සමුද්දගමණසදිසමෙව ගමනං හොති. ථලනියාමකො නාම ලද්ධං වට්ටති. සො තාරකසඤ්ඤාය සත්ථං තාරෙසි.

(වණණුපථජාතක ජාතකට්ඨකථා)

පදමාලාව

සත්ථවාහකුලෙ	(ස)	-	ගැල්ගෙන යන කුලයක
පටිසන්ධිං ගහෙත්වා	(පු.කු.)	-	පිළිසිඳ ගෙන
වයප්පතේතා	(ස)	-	වැඩිවියට පත්වූයේ
වණිජ්ජං	(ත)	-	වෙළඳාම
සට්ඨියොජනිකං	(ස)	-	සැට යොදුනක් පමණ වූ
මරුකනතාරං	(ස)	-	වැලි කාන්තාරයට
පටිපජ්ජී	(කු)	-	පිළිපන්නේ ය
සුබ්බමවාලිකා	(ස)	-	සියුම්වැලි
මුට්ඨිනා	(නා)	-	මිටින්
ගහිතා	(කි)	-	ගන්නා ලද්දේ
සුරියුගගමනතො	(ස)	-	හිරු උදාවීමේ පටන්
අභිගාරරාසි	(ස)	-	ගිනි අඟුරු ගොඩක්
අකකමිතුං	(තු)	-	පාගන්නට
සකකා	(නි)	-	හැකි ය
පටිපජ්ජනතා	(කි)	-	පිවිසෙන්නෝ
දාරුදකතිලතණ්ඩුලාදිති	(ස)	-	දර ජලය තල සහල් ආදිය
රතතිමෙව	(සං)	-	රාත්‍රියේ ම
අරුණුගගමණේ	(ස)	-	හිරු උදාවීමේ දී
පරිවතනං කත්වා	(පු.කු.)	-	වටකොට

මත්කෙ	(නා)	-	මත්තෙහි (උඩ)
කාලසෙසව	(සං)	-	කල් ඇතිව
ආහාරකිව්ව.	(ස)	-	අහරකිස
බෙපෙත්වා	(පු.ක්‍රි)	-	ගෙවා
අත්ථං ගතෙ	(කි)	-	අස්තයට ගිය කල්හි
සායමාසං	(ස)	-	රාත්‍රී ආහාරය
සමුද්දගමණසද්දිසං	(ස)	-	මුහුදු ගමනක් මෙනි
ඵලනියාමකො	(ස)	-	ගොඩබිම නියමුවා
තාරකසක්කදාය	(ස)	-	තරු ලකුණින්

අභ්‍යාස

01. 'කන්තාරතරණං' යන ඡේදය සිංහලට නගන්න.

02. පාලියෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

- i. අතීතෙ ඛාරාණසියං කො රජං කාරෙසි?
- ii. මරුකන්තාරං කිත්තකප්පමාණං අහොසි?
- iii. සුරියුගගමනතො පට්ඨාය වාලිකා කිදිසා අහොසි?
- iv. සත්ථවාහො කසමිං සමයෙ කන්තාරං තාරෙති?
- v. වාණිජා දිවා කන්තාරෙ කථං වසන්ති?

03. ඡේදය ඇසුරෙන් සිංහලෙන් පිළිතුරු ලියන්න.

- i. 'සත්ථවාහකුල' යන්න පැහැදිලි කරන්න?
- ii. කාන්තාරයෙහි වැලි සියුම් බව ඡාතකකරු කීවේ කෙසේ ද?
- iii. ඡේදයෙහි එන උපමා පද දෙකක් උපුටා ලියන්න.
- iv. කාන්තාරයෙන් එතරවන අය කවර ලකුණකින් එතර වේ ද?
- v. දවල් කාලයෙහි වෙළෙන්දෝ කාන්තාරයේ වාසය කළේ කෙසේ ද?

04. ඡේදයේ එන වාක්‍ය රටාව අනුව පාලියට නගන්න.

- i. සිරිසගබෝ රජතුමා රාජ්‍යය කරවන විට අනුරාධපුර මහත් රෝගෝපද්‍රවයක් විය.
- ii. රාජපුත්‍රයා රථ පන්සියකින් නගරයේ හැසිරෙයි.
- iii. අපි හිරු අවරට ගිය කල්හි ගෙදර ගොස් රාත්‍රී ආහාර ගනිමු.
- iv. ළමයි පුටු වට්ටිට තබා මණ්ඩපයක් කොට සෙල්ලම් කරයි.

වාක්‍ය පරිවර්තනය

පාලි ලිවීමේ දී සහ දේශනා කිරීමේ දී පරිවර්තනය කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. පරිවර්තකයා මාධ්‍ය භාෂාවක් පාලි භාෂාවක් දෙක ම දැනගෙන සිටිය යුතු ය. මෙතෙක් උගත් ව්‍යාකරණ ප්‍රයෝගත්, තවත් සුවිශේෂී ප්‍රයෝගත් මෙහි දී හඳුනාගත යුතු ය. මෙම පාඩමේ දී අපේක්‍ෂා කරන්නේ පාලි භාෂාවේ ඇති සුවිශේෂී වාක්‍ය රටා කීපයක් හඳුනාගෙන එබඳු වාක්‍ය රටාවන් පාලියෙන් සිංහලටත් සිංහලෙන් පාලියටත් නැගීමට පුරුදු වීමයි.

වාක්‍ය රටා - I

සාමාන්‍යයෙන් පාලි භාෂාවේ යම් තැනකට යේ නම්, බසී නම්, නගී නම් එම ස්ථාන හෝ වෙන යන යන අදහස හැඟවෙන පදය දුනියාවෙන් තැබීම සිදු වේ.

i.	සාරිපුනෙතා සාවතීං ගච්ඡති.	- සැරියුත් තෙර සැවැත්තුවරට යයි
ii.	බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං උපසංකමී	- බමුණා බුදුරදුන් වෙත එළඹියේ ය.
iii.	වානරො රුක්ඛං ආරුහති	- වඳුරා ගසට නගී.
iv.	ගජා නදිං ඔතරන්ති.	- ඇත්තු නදියට බසිති.

සාමාන්‍ය රීතිය මෙසේ වුව ද ත්‍රිපිටක පාලියේ 'ය' හා 'ත' ශබ්ද උපයෝගී කරගෙන සුවිශේෂී වාක්‍ය රටාවකින් මේ අදහස ප්‍රකාශ කෙරේ. 'යෙන' සහ 'තෙන' යන පද දෙක යොදා වාක්‍ය සාදා ගන්නා ආකාරය පහත වගුවෙන් තේරුම් ගන්න.

නිද: අඤ්ඤතරා දෙවතා යෙන භගවා තෙනුපසංකමී.

	උක්ත පදය	'ය' ශබ්දය තනියා	පද්මා	'ත' ශබ්දය තනියා	
i	අඤ්ඤතරා දෙවතා	යෙන	භගවා	තෙන	උපසංකමී
ii	භාරදවාජො බ්‍රාහ්මණො	යෙන	භගවා	තෙන	උපසංකමී
iii	සුද්ධොදනො සකෙකා	යෙන	සාවතී	තෙන	උපසංකමී
iv	චත්තාරො මහාරාජා	යෙන	භගවා	තෙන	උපසංකමිංසු
v	භගවා	යෙන	රාහුලො	තෙන	උපසංකමී

එවිට වාක්‍යයන්හි අර්ථය මෙසේ වේ.

- i. එක්තරා දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතනට එළඹියේ ය.
- ii. භාරදවාප් බමුණා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතනට එළඹියේ ය.
- iii. ශුද්ධාදන ශාක්‍ය තෙම සැවැත්නුවර යම් තැනක ද එතනට එළඹියේ ය.
- iv. සතරවරම් මහරජවරු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතැනට එළඹියහ.
- v. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රාහුල යම් තැනක ද එතනට එළඹී සේක.

‘ය’ හා ‘ත’ ශබ්ද භාවිතයෙන් පාලි භාෂාවේ නාම විශේෂණ අවයව වාක්‍යය යෙදී තිබෙනු දැක ගත හැකි ය. ඒවා පරිවර්තනය කරන්නේ පහත සඳහන් පරිදි ය.

- i. යෙසං ලජ්ජා නඤ්ඤාසං සාමඤ්ඤං ඊතතං භොති.
යමෙකුට ලජ්ජාව නැද්ද ඔවුන්ගේ මහණකම හිස් වෙයි.
- ii. යො අප්පමාදො භොති සො සග්ගං උපෙති.
යමෙක් අප්‍රමාදී වේ නම් හේ දෙව්ලොව යයි.
- iii. යසස පසිද්ධි තසස දාතබ්බං.
යමෙකුට පහදී ද ඔහුට දිය යුතු ය.
- iv. යො ධම්මං පසසති සො මං පසසති.
යමෙක් ධර්මය දැකී ද හේ මා දකියි.
- v. යසම්මං දෙසෙ මයං පබ්බජ්මහා තසම්මං දෙසෙව උපසම්පජ්ජසාම.
යම් රටක අපි පැවිදි වීමු ද එහි ම උපසම්පදා වන්නෙමු.

යමෙකුගේ සිතෙහි යම් සිතුවිල්ලක් පහළ වූ බව පැවසීමට ‘එතදභොසි’ යන සාම්ප්‍රදායික යෙදුම භාවිත වේ. එකී වාක්‍ය රටාවේ දී අදහස පහළවුණු තැනැත්තා පැවසෙන පදය වතුරේ විහක්තියෙන් තැබීමත් සිතුවිල්ල පැවසෙන අන්තර්වාක්‍යය ‘එතදභොසි’ යන්නට පසුව යෙදීමත් පාලි රීතිය යි.

- i. මය්‍යං එතදභොසි ‘අහමපි පබ්බජ්ජාමි’ති.
මට ‘මම ද පැවිදි වන්නෙමි’ යන සිතුවිල්ල විය.
- ii. දීඝාචුසස කුමාරසස එතදභොසි ‘විරදිධ්‍යා බො මෙ මාතාපිතරො’ති.
දීඝාචු කුමාරයාට ‘මව්සිත් මව්පියෝ බොහෝ කලකට පසු දක්නා ලදහ’ යන සිතුවිල්ල විය.
- iii. තසස මය්‍යං එතදභොසි ‘සුචෙ අහං ආවරියසස සන්තිකං ගව්ජ්ජාමි’ති.
ඒ මට ‘හෙට මම ගුරුවරයා වෙත යන්නෙමි’ යන සිතුවිල්ල විය.

- iv. සයනගතය තාය වනිතාය එතදහොසි 'කදාහං හගවතො සාසනෙ පබ්බජ්ජාමි'ති. යහනට ගියා වූ ඒ වනිතාවට 'කවදා මම බුදුරදුන්ගේ ශාසනයෙහි පැවිදිවන්නෙමි ද' යන සිතුවිල්ල විය.

නිර්ධාරණාර්ථය

'නිර්ධාරණාර්ථය' නම් යම් ගොඩකින් හෝ කණ්ඩායමකින් එක් දෙයක් හෝ කෙනෙක් වෙන් කර ගැනීම යි. මෙහි දී සමුහවාචී පදය ඡට්ඨි හෝ සත්තම් බහුවචනයෙන් තබනු ලැබේ.

- i. සාරිපුතො භික්ඛූනං පඤ්ඤාවනතරො අහොසි. (ඡට්ඨි)
සාරිපුතො භික්ඛුසු පඤ්ඤාවනතරො අහොසි. (සත්තම්)
(සැරියුත් තෙර භික්ෂූන් අතුරෙන් වඩා නුවණැත්තේ විය.)
- ii. කො සිසසානං වුදධතරො හොති ? (ඡට්ඨි)
කො සිසෙසසු වුදධතරො හොති ? (සත්තම්)
(ශිෂ්‍යයන් අතුරෙන් කවරෙක් වඩා වැඩිමහල් වේ ද?)
- iii. දාරුචිරියො අරහන්‍යානං අඤ්ඤතරො අහොසි. (ඡට්ඨි)
දාරුචිරියො අරහනෙහසු අඤ්ඤතරො අහොසි. (සත්තම්)
(දාරුචිරිය රහතුන් අතරෙහි එක්තරා කෙනෙක් විය)
- iv. සිවනති ධාවන්‍යානං බාලිකානං සීඝතමා අහොසි. (ඡට්ඨි)
සිවනති ධාවනහීසු බාලිකාසු සීඝතමා අහොසි. (සත්තම්)
(සිවන්ති තොමෝ දුවන්නා වූ බාලිකාවන් අතරෙහි වේගයෙන් ම දුවන්නී වූවා ය.)

භාවසත්තම් ප්‍රයෝගය

එකිනෙකට වෙනස් උක්ත පද දෙකක් සහිත වාක්‍යය දෙකක් තනිවාක්‍යයක් බවට පත් කිරීමේ දී යෙදෙන වාක්‍ය රටාව භවාසත්තම් නම් වේ. මෙහි දී මූලින් යෙදෙන වාක්‍යයේ උක්ත පදය සත්තම් විභක්තියෙන් තැබේ. එම වාක්‍යයේ ක්‍රියාපදය වෙනුවට යෙදෙනුයේ කිතක පදය යි. එය ද සත්තම් විභක්තියෙන් යෙදේ.

බ්‍රහ්මදතො රාජා රජං කාරෙති
බොධිසතො සෙට්ඨිකුලෙ නිබ්බතති.

මෙම වාක්‍යය දෙක ඉහත දැක්වූ පරිදි භාව සත්තම් ප්‍රයෝගයට පත් කළ පසු

බ්‍රහ්මදතො රාජනී රජං කාරෙනො බොධිසතො සෙට්ඨිකුලෙ නිබ්බතති.
බ්‍රහ්මදත්ත රජ රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝසත්තෙම සිටුකුලයේ උපන්නේ ය.

අහං ගාමං ගවස්සං.
එකො මිත්තො අනතරාමගො සම්මුඛි හවි.

මයි ගාමං ගවස්සෙන එකො මිත්තො අනතරාමගො සම්මුඛි හවි.
මා ගමට යන කල්හි මාගේ එක් මිත්‍රයෙක් මට හමුවිය.

රාහුලකුමාරො පබ්බජි.
සුද්දොදනො මහාරාජා දුක්ඛං වසි.

රාහුලකුමාරෙ පබ්බජිනෙ සුද්දොදනො මහාරාජා දුක්ඛං වසි.
රාහුල කුමාරයා පැවිදි වූ විට සුද්ධෝදන මහරජතුමා දුකින් විසිය.

නිපාත පද කීපයක් ඒ ඒ විභක්ති සමග ම යෙදිය යුතු ය.

■ ‘නමො’, ‘සොඤ්ඤි’ යන නිපාත පද වතුන් විභක්තිය සමග ම යෙදේ.

නමො තසස හගවතො - ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා !
සොඤ්ඤි තෙ භොතු ! - ඔබට සෙත් වේවා !

■ ‘සනතිකෙ’, ‘සනතිකං’, ‘සමීපං’, ‘සමීපෙ’, ‘අවිදුරෙ’ යන නිපාත ඡට්ඨි විභක්තිය සමග යෙදේ.

කුමාරො ආචරියසස සනතිකෙ උගගණ්ණාති. - කුමාරයා ගුරුවරයා ළඟ උගනී.

විහාරසස සමීපෙ වාපිං හවති. - විහාරය ළඟ වැවක් වෙයි.

සාරිපුත්තො හගවතො සමීපං උපගවස්ති. - සැරියුත්තර තෙර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමීපයට එළඹෙති.

නගරසස අවිදුරෙ නාවාපට්ඨනං හවති. - නගරයට නොදුරෙහි නැවතොටක් වෙයි.

■ ‘සහ’, ‘සද්ධිං’, ‘සමං’, ‘විනා’, ‘නානා’, ‘අඤ්ඤා’ නිපාත සමග තතියා විභක්තිය යෙදේ.

මනුසෙසා හරියාස සද්ධිං වසති.

- මිනිසා බිරිය සමග වසයි.

ආනන්දෙන විනා සංගීතිං කාතුං න සකකා.

- ආනන්ද නැතිව සංගීතිය කළ නො හැකි ය

අඤ්ඤා හගවතා අහං උපොසථං කරිසාමි.

- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැතිව මම පොහොස කරමි.

■ පඤ්චමි විහක්ති අර්ථය 'කෝ' යන ප්‍රත්‍යය නාමයන්ගෙන් පසුව යෙදේ.

හයං රාජකෝ වා අග්‍හිකෝ වා චොරකෝ වා භවති.
 බිය රජුන්ගෙන් හෝ ගින්නෙන් හෝ සොරුන්ගෙන් හෝ වෙයි.
 හඤ්ඤා කුතෝ හු ත්වං ආගච්ඡසි දිවා දිවස්ස.
 නුඹ මහදවල් කොහි සිට එන්නෙහි ද?

මනුස්සා රුක්ඛකෝ පතනති.
 මිනිස්සු ගසෙන් වැටෙති.

පරිවර්තනය සාර්ථක හා නිවැරදි එකක් වීමට මෙම ව්‍යාකරණ සිද්ධාන්ත පිළිබඳ අවබෝධය තිබිය යුතු ය.

අභ්‍යාස

01. පහත වාක්‍ය සිංහලට නගා ව්‍යාකරණ සිද්ධාන්තය පැහැදිලි කරන්න.

- i. නඤ්ඤා පබ්බජිතෙ මහනතං දුක්ඛං අහොසි.
- ii. මෙතතං මෙ අපාදකෙහි සද්ධං භවති.
- iii. භගවා සායණභසමයං යෙන අමබ්බෙදං තෙනුපසඛකමි.
- iv. යෙසං නත්ථි සමපජානමුසාවාදෙ ලජ්ජා තෙසං සාමඤ්ඤං පරිත්තං භවති.
- v. එකදිවසං තස්සා එතදහොසි, අහමපි භික්ඛුනි උපස්සයං ගතවා පබ්බජිස්සාමි'ති.
- vi. නගරතො කීවදුරෙ සකාශානං නිගමො භවති ?

02. සාම්ප්‍රදායික පාලි ව්‍යාකරණ සිද්ධාන්ත අනුගමනය කරමින් පාලියට නගන්න.

- i. අජාසත් මහරජතුමා එදවස ම බුදුරදුන් යම් තැනක ද එතනට එළඹිණි.
- ii. ස්වාමීනි, ඊයේ රාත්‍රියෙහි මට 'තෘෂ්ණාව නිසා මිනිස්සු දුක්ඛයේ වසන්නාහ' යන සිතුවිල්ල විය.
- iii. යමෙක් උත්සාහවත් ද ඔවුහු සියලු තන්හි ජය ලබති.
- iv. භික්ෂූන් අතුරෙහි ආනන්ද තෙර වඩාත් බහුශ්‍රැත වෙයි.
- v. මා කොළඹ ගිය කල්හි මගේ පසුමිබිය සොරෙක් ගත්තේ ය.

03. හිස්තැන් පුරවා සිංහලට නගන්න.

(එතදහොසි/ අරඤ්ඤං /එළකෙසු /අවිදුරෙ /පුබ්බණ්ණසමයං /අඤ්ඤානු)

- i. එකො සාවතීවාසී බ්‍රාහ්මණො අවිරවති නදියා බෙත්තකරණථාය කොටෙය්සි.
- ii. තසස වාණිජසස 'අතී නු බො මෙ එවරුපෙ පතිට්ඨාති.
- iii. මෙළමානා නාම එළිකා ව්‍යත්තා අහොසි උපාය කුසලා.
- iv. ආයසමා ආනන්දො නිවාසෙත්වා සාවතීයං පිණ්ඩාය පාවිසි.
- v. අජ්ජනගෙහ අහං ආවුසො ආනන්ද හගවතා උපොසථං කරිස්සාමි.

04. භාව සත්තම් ප්‍රයෝගය භාවිත කර තනි වාක්‍යය සේ ගළපා ලියන්න.

- i. අහං පාතො'ව පාඨං පඨාමි. මෙ ආවරියො තථාගන්ත්වා පඤ්ඤං පුච්ඡි.
- ii. රාජා පරිසං ආමනෙතසි. තදා මනුස්සා අපෙඨා ටෙසුං (අත්පුඩි ගැසූහ)
- iii. ථෙරො ධම්මං දෙසෙති. උපාසකා සාධුකාරමදංසු.
- iv. නාවා පට්ටනං ආගව්ඡි. වාණිජා තත්ථ සන්තිපතිංසු.
- v. මණිඅකඛිකො රාජා කල්‍යාණියං රජ්ජං කාරෙති. හගවා හික්කුහි සද්ධිං ලඛිකාදීපමුපාගමි.

05. ව්‍යාකරණ රීති අනුගමනය කොට පාලියට නගන්න.

පෙර ලක්දිව දේවානම්පියතිස්ස රජ රාජ්‍යය කරවීය. පොසොන් පොහොය දිනයෙහි රජතුමා මන්ත්‍රීවරුන් සමග මිස්සක පර්වතය යම් තැනක ද එතනට දඩයම් පිණිස (වධන්ථාය) ගියේ ය. රජතුමා මුවකු ලුහු බඳින විට (අනුබන්ධන්තෙ) මහා මහින්ද තෙර ඔහු දුටුවේ ය. එවිට මහා මහින්ද තෙරුන්ට 'මම දැන් රජතුමාට තිස්ස යයි අමතමි'යි සිතුවිල්ල විය. මහා මහින්ද තෙර 'තිස්ස තිස්ස' යයි ඇමතී ය. එවිට රජතුමාට කවරෙක් මහවනයෙහි මට 'තිස්ස' යයි අමතන්නේ දැ'යි සිතුවිල්ල විය.